

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТА
БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2015 року)

Суми
Сумський державний університет
2015

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОТРИМАННЯ СТАТУСУ УЧАСНИКА АТО

Дядечко Г. В.

Юридичний факультет, Сумський державний університет

Колеснікова М. В.

к.ю.н., ст. викладач кафедри АППФЕБ, Сумський державний університет

На даний час при здійсненні на сході України антитерористичної операції питання отримання громадянами України, які беруть участь в АТО статусу учасника бойових дій викликає значний інтерес.

Починаючи з 1 липня 2014 р. було введено в дію Закон України «Про внесення зміни до статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», відповідно до якого учасниками бойових дій визнаються військовослужбовці (резервісти, військовозобов'язані) та працівники Збройних Сил України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Державної прикордонної служби України, особи рядового, начальницького складу, військовослужбовці, працівники Міністерства внутрішніх справ України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції, а також працівники підприємств, установ, організацій, які залучалися та брали безпосередню участь в антитерористичній операції в районах її проведення у порядку, встановленому законодавством [2].

Підставою для надання особам статусу учасника бойових дій є: документи про безпосереднє залучення до виконання завдань антитерористичної операції в районах її проведення, направлення у відрядження до районів проведення антитерористичної операції, їх перебування в таких районах з метою виконання завдань із захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України шляхом безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення (витяги з наказів, директив, розпоряджень, посвідчень про відрядження, журналів бойових дій, бойових донесень, дислокацій, книг нарядів, графіків несення служби, звітів, зведень, донесень, матеріалів спеціальних розслідувань за фактами отримання поранень) [1].

Проте, якщо звернутися до практичної сторони даного питання на сьогодні виникла ситуація, що пов'язана із недобросовісністю чиновників підрозділів Міністерства оборони, коли військові комісари чи вище командування відмовляють у наданні відповідних документів, що посвідчують місце перебування певних військовослужбовців, що дійсно беруть участь у антитерористичній операції на сході, або вказують на інше місце їхньої дислокації, що виходить за географічні межі здійснення АТО.

Вносячи відповідні зміни до статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», законодавець опустив важливу «правову ноту» не згадавши у відповідному переліку добровольчі формування, яким наприклад являється батальйон «Айдар». Міністерство оборони зазначає, що члени цих батальйонів територіальної оборони самостійно прийняли рішення брати участь у складі антитерористичної операції і числяться як волонтери.

На сьогодні «добровольці», з числа яких були сформовані спеціальні підрозділи територіальної оборони, не мають чітко визначеного юридичного статусу, у зв'язку з чим вказані особи залишаються незахищеними (чинним законодавством не передбачено визнання зазначеної категорії осіб учасниками бойових дій, а відтак вони позбавлені відповідних пільг і виплат у разі поранення чи загибелі).

Минув уже рік від створення перших добровольчих батальйонів, а питання визнання і захисту бійців так само на часі. Воїни-добровольці та родичі загиблих у боях досі чекають на гідне вшанування від держави, за яку вони та їхні рідні проливали кров.

Також поза законом опинилися бійці батальйонів, які все ще не входять до силових структур (ДУК «Правого Сектору» та ОУН). Схожа доля у частини тих, хто воював навесні і влітку в різних з'єднаннях, але не зміг чи не встиг оформитися в частині. Навіть зараз у деяких батальйонах є незареєстровані бійці.

З огляду на це можна дійти висновку, що заяви державних службовців про те, що правовий статус добровольців повністю регламентований на сьогодні є фікцією та не відповідають дійсності.

Необхідно наголосити на тому, що існує лише проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» щодо визнання учасниками бойових дій осіб, які у складі добровольчих формувань територіальної оборони були залучені державними або громадськими організаціями або самоорганізувалися для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України та брали безпосередню участь в антитерористичній операції.

Отже, якщо правовий статус військовослужбовців, які перебувають в зоні АТО, є більш-менш чітко визначеним, то юридичної регламентації статусу добровольця-учасника АТО на сьогодні взагалі не існує. Ця проблема потребує термінового вирішення, адже вони, ризикуючи життям заради нашої країни, її територіальної цілісності та незалежності, кожного дня попадаючи під обстріли, але при цьому вважаються просто цивільними і не мають жодних гарантій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про затвердження Порядку надання статусу учасника бойових дій особам, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення [Електронний ресурс] : Постанова КМУ від 20 серпня 2014 р. № 413. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/413-2014-%D0%BF>

2. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту [Електронний ресурс] : Закон України від 22.10.1993 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3551-12>